

Οξείδωση αλκοολών και αλδευδών

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την εργαστηριακή άσκηση θα μπορείτε:

- Να σχεδιάζετε και να υλοποιείτε με ασφάλεια πειράματα οξείδωσης αλκοολών με ισχυρά οξειδωτικά.
- Να σχεδιάζετε και να υλοποιείτε με ασφάλεια πειράματα οξείδωσης αλδευδών τόσο με ισχυρά όσο και με ήπια οξειδωτικά (όπως τα διαλύματα Fehling και Tollens).

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

Τάξη/τμήμα:

Ημερομηνία: / /

Διαθέσιμα όργανα, σκεύη και αντιδραστήρια

• Στατώ με 9 δοκιμαστικούς σωλήνες	• 1-προπανόλη ($\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{OH}$)
• Υδροβολέας με απιοντισμένο νερό	• 2-προπανόλη ($\text{CH}_3\text{CH}(\text{OH})\text{CH}_3$)
• Σταγονόμετρα μετρήσεως	• Γλυκόζη ($\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ / πολυ-υδροξυ αλδεΐδη)
• Λύχνος, τρίποδας και πλέγμα ή υδατόλουτρο	• Διάλυμα KMnO_4 0,05 M
• Ξύλινη λαβίδα	• Διάλυμα $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ 0,05 M
• Σπάτουλα	• Διάλυμα H_2SO_4 2 M
• Αιθανόλη ($\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$)	• Διάλυμα Tollens ¹
	• Διαλύματα Fehling A και Fehling B

A) Οξείδωση αλκοολών

1^η Δραστηριότητα: Σε πέντε δοκιμαστικούς σωλήνες να προσθέσετε αντίστοιχα:

- Στον 1^ο: 1 mL αιθανόλης, 5 σταγόνες H_2SO_4 2M και 10 σταγόνες διαλ. KMnO_4 0,05 M.
- Στο 2^ο: 1 mL 1-προπανόλης, 5 σταγόνες H_2SO_4 2M και 10 σταγόνες διαλ. $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ 0,05 M.
- Στον 3^ο: 1 mL 2-προπανόλης, 5 σταγόνες H_2SO_4 2M και 10 σταγόνες διαλ. KMnO_4 0,05 M.
- Στον 4^ο: 1 mL αιθανόλης, 5 σταγόνες H_2SO_4 2M και 10 σταγόνες διαλ. $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ 0,05 M.
- Στον 5^ο: 1 mL αιθανόλης και 2 mL διαλύματος Tollens.

Να ανακινήσετε κάθε σωλήνα και να τον τοποθετήσετε σε υδατόλουτρο θερμοκρασίας περίπου 70 °C – 80 °C για περίπου 5 min.

Ερώτηση 1^η: Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με βάση τις παρατηρήσεις σας για κάθε ένα δοκιμαστικό σωλήνα.

α/α	Αλκοόλη	Συντακτικός τύπος	Αρχικό χρώμα διαλύματος	Τελικό χρώμα διαλύματος
1	αιθανόλη			
2	1-προπανόλη			
3	2-προπανόλη			
4	αιθανόλη			
5	αιθανόλη			

¹ Το αντιδραστήριο Tollens παρασκευάζεται λίγο πριν χρησιμοποιηθεί. Σε μικρό ποτήρι ζέσεως ρίχνουμε 5 mL διαλύματος AgNO_3 0,1M και προσθέτουμε περίπου 5 σταγόνες διαλύματος NaOH 1 M, οπότε σχηματίζεται καστανό ίζημα Ag_2O . Στη συνέχεια προστίθενται σταγόνες διαλύματος NH_3 1M ή 2 M, μέχρι το ίζημα να αναδιαλυθεί. Μετά το τέλος της άσκησης το διάλυμα Tollens που περισσεύει δεν φυλάσσεται, αλλά καταστρέφεται με προσθήκη αραιού διαλύματος HCl .

Ερώτηση 2^η: Με βάση τις μεταβολές που καταγράψατε σε ποιους δοκιμαστικούς σωλήνες έγινε οξείδωση; Να γράψετε το μοριακό τύπο του προϊόντος που σχηματίστηκε σε κάθε περίπτωση, αν γνωρίζετε ότι η οξείδωση ήταν πλήρης.

.....

.....

.....

B) Οξείδωση αλδεϋδών

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Για λόγους ευκολίας αντί για απλές αλδεΐδες (φορμαλδεΐδη, ακεταλδεΐδη και προπανάλη) θα χρησιμοποιήσουμε γλυκόζη. Η γλυκόζη είναι πολυυδροξυ-αλδεΐδη με Μ.Τ. $C_6H_{12}O_6$ (ή $C_5H_{11}O_5-CH=O$) και, ως εκ τούτου, δίνει τις χαρακτηριστικές αντιδράσεις οξείδωσης των αλδεϋδών

3^η Δραστηριότητα: Σε τέσσερις δοκιμαστικούς σωλήνες να προσθέσετε αντίστοιχα:

- Στον 1^ο: 1 mL διαλύματος $KMnO_4$, 0,01 M, 10 σταγόνες H_2SO_4 2M και με τη βοήθεια της σπάτουλας μικρή ποσότητα γλυκόζης (η γλυκόζη είναι πολύ-υδρόξυ αλδεΐδη).
- Στον 2^ο: 5 mL διαλύματος Tollens και με τη βοήθεια της σπάτουλας μικρή ποσότητα γλυκόζης.
- Στον 3^ο: 2 mL διαλύματος Fehling A, 2 mL διαλύματος Fehling B και με τη βοήθεια της σπάτουλας μικρή ποσότητα γλυκόζης.
- Στον 4^ο: 5 mL διαλύματος Tollens (ή 2 mL διαλύματος Fehling A, 2 mL διαλύματος Fehling B) και 1 mL αιθανόλης.

Να ανακινήσετε κάθε σωλήνα και να τον τοποθετήσετε σε υδατόλουτρο θερμοκρασίας περίπου 70 °C για περίπου 5 min.

Ερώτηση 3^η: Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με βάση τις παρατηρήσεις σας για κάθε ένα δοκιμαστικό σωλήνα.

α/α	Αλκοόλη	Συντακτικός ή μοριακός τύπος	Αρχικό χρώμα διαλύματος	Τελικό χρώμα διαλύματος
1	γλυκόζη	$C_5H_{11}O_5-CH=O$		
2	γλυκόζη	$C_5H_{11}O_5-CH=O$		
3	γλυκόζη	$C_5H_{11}O_5-CH=O$		
4	αιθανόλη	CH_3CH_2OH		

Ερώτηση 4^η: Με βάση τις μεταβολές που καταγράψατε σε ποιους δοκιμαστικούς σωλήνες έγινε οξείδωση;

.....

.....

.....

Ερώτηση 5^η: Οι αλκοόλες οξειδώνονται με ήπια οξειδωτικά όπως τα διαλύματα Fehling και Tollens;

.....

.....